

Förvaltning: Bygg- och miljöförvaltningen
Handläggare: Anita Sjöstrand
Beteckning:

Bygg- och miljönämnden

Naturminne Ask i Äskekärr

Förslag till beslut

Bygg- och miljönämnden beslutar att med stöd av 7 kap 10 § miljöbalken (1998:808) förklara en ask, *Fraxinus excelsior*, med tillhörande markområde enligt bilaga som naturminne, på fastigheten Äskekärr 1:2, Marks kommun.

Äskekärrsasken, foto Anita Sjöstrand

Sammanfattning av ärendet

Som en del av LONA-projektet (LOkala NATurvårdssatsningen, ett statligt stöd för naturvård) om skyddsvärda träd föreslås Bygg- och miljönämnden att bilda ett naturminne av en ask i Äskekärr, Tostared. Asken växer väster om vägen som leder ner mot sjön från Säteriet (huvudbyggnaden). Den mäter idag 465 cm i omkrets på smalaste stället under brösthöjd, det vill säga en diameter på ungefär 1,48 m. Motiven till att skydda asken som naturminne är att den, på grund av sin grovlek, klassas som ett särskilt skyddsvärt träd, att det växer mossor på den som indikerar höga naturvärden och att det funnits stora, gamla träd i området under mycket lång tid, samt att asken, på grund av askskottsjukan, är starkt hotad. Dessa motiv uppfyller syftet med naturminnet, vilket är att bevara asken för framtiden samt stärka den livsmiljö som asken utgör för ett stort antal vanligt och sällsynt förekommande arter. Naturminnesområdet är cirka 260 kvm. Skötseln av naturminnet utförs av naturvårdsförvaltaren, vilken är Marks kommun.

Analys och slutsatser

Syfte

Syftet med naturminnet är att bevara asken för framtiden samt stärka den livsmiljö som asken utgör för ett stort antal vanligt och sällsynt förekommande arter.

Beslut om föreskrifter

För att tillgodose syftet med naturminnet ska de föreskrifter med stöd av 4 § förordningen om områdesskydd (1998:1252), som anges nedan med stöd av 7 kap 5 och 6 §§ miljöbalken gälla.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet gällande naturminnet.

1. Det är förbjudet att avverka eller på annat sätt skada asken och dess rotsystem inom markering på kartan. Föreskriften gäller även om asken har dött. Naturvårdande åtgärder eller beskärning av grenar som utgör risk får utföras av naturvårdsförvaltaren.
2. Det är förbjudet att utföra grävning, anläggningsarbeten eller liknande inom det område som utgör naturminne. Tunga fordon, upplag eller annat som kan skada rötterna får inte förekomma inom naturminnet.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

1. Området under trädkronan ska hållas fritt från annan framträdande vegetation.
2. Marks kommun har rätt att inom naturminnet sätta upp informationsskyltar.

3. Om asken faller omkull ska den ligga kvar på plats tills dess den helt brutits ner. Stam och grenar som hamnar utanför naturminnesområdet får kapas och placeras inom naturminnesytan.

4. Naturminnet ska märkas ut enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Föreskrifterna ska inte utgöra ett hinder för naturminnets skötsel.

Bakgrund

Marks kommun driver ett LONA-projekt (LOkala NATurvårdssatsningen, ett statligt stöd för naturvård) om skyddsvärda träd. Som en del av projektet ska kommunen utse tio naturminnen för långsiktigt skydd bland de grävsta exemplaren av respektive trädslag ek, bok, lind, ask, lönn, alm, samt de grävsta och mest märkvärldiga av ytterligare trädslag.

Äskekärr Säteri är en gammal egendom med anor från 1600-talet och är belägen vid Lygnerns sydvästra sida. Namnet Äskekärr kommer från en kombination av orden "äske" (askträd) och "-kärr" (sank mark) och betyder alltså askskog (lövskog) vid ett kärr. Stora delar av ägorna klassas som områden med höga naturvärden. Bland annat finns närmare 80 träd av arterna ek, bok, lind och ask registrerade i kommunens databas över särskilt skyddsvärda träd.

Bedömning och motivering

Asken växer väster om vägen som leder ner mot sjön från Säteriet (huvudbyggnaden). Den mäter idag 465 cm i omkrets på smalaste stället under brösthöjd, det vill säga en diameter på ungefär 1,48 m. Det rangordnar den som den sjätte grävsta kända asken i kommunen.

För att ett träd ska klassas som särskilt skyddsvärt behöver det uppfylla något av de tre kriterierna; att det är grävst än 314 cm i omkrets på det smalaste stället under brösthöjd, att det är över 200 år gammalt (gäller ek, bok, tall och gran - övriga trädslag 140 år), att det är ett hålträd (grävst än 125 cm i omkrets med utvecklad hållighet i huvudstammen).

Asken, som finns med i kommunens naturdatabas över särskilt skyddsvärda träd, är till synes frisk med en gammal blixtskada i stammen. På stammen växer bland annat guldlocksmossa och allémossa, två arter som indikerar höga naturvärden och att det funnits stora, gamla träd i området under mycket lång tid.

Trädslaget ask har klassats som EN, starkt hotad, i den svenska rödlistan, eftersom många askar har dött på grund av svampsjukdomen askskottsjuka.

Skäl till att skydda asken som naturminne är att den på grund av sin grovlek med arter som indikerar lång kontinuitet och höga naturvärden är klassat som ett särskilt skyddsvärt träd samt att asken på grund av askskottsjukan är starkt hotad.

Söder om trädet, ca 5 m från stammen, står en lyktstolpe som hamnar inom naturminnesytan. Norr om trädet, ca 9 m från stammen, finns en upphöjd infiltrationsanläggning för avlopp. Denna hamnar utanför naturminnesområdet.

Skötseln av marken runt trädet kan ske genom bete eller röjning och gräsklippning.

Det finns en anvisad parkeringsplats i anslutning till infarten till säteriet och avståndet från den till asken är cirka 220 meter. Vägen från parkeringen till trädet sluttar något.

Skötseln av naturminnet utförs av naturvårdsförvaltaren. Marks kommun är förvaltare av naturminnet. För finansiering av naturskötsel har kommunfullmäktige beslutat om en ram som har tilldelats teknik- och servicenämnden. Projektgruppen "Naturen som resurs" bifaller skötsel av naturminnen.

Nuvarande markägare har accepterat att kommunen bildar ett naturminne av trädet. Naturminnesområdet är cirka 260 kvm, grön markering på beslutskartan.

Förslaget har skickats på samråd och remiss enligt bifogad samrådsredogörelse. Länsstyrelsen ser positivt förslaget om att inrätta naturminne för asken, men påpekar att det inte är en föreskrift utan en upplysning att Marks kommun är förvaltare och föreslår att denna text flyttas från föreskrift B4 till annan plats i beslutet, vilket har gjorts.

Då samtliga markägarna i förväg skriftligen godkänt förslaget krävs inte föreläggande om yttrande enligt 24 § andra stycket, förordningen om områdesskydd (1998:1252). Enligt 27 § i samma förordning, gällande underrättelse om beslut, ska beslutet kungöras. Om det är uppenbart att beslutet berör endast viss eller vissa sakägare, får beslutet delges dessa sakägare i stället för att kungöras. Beslutet berör endast fastighetsägarna, vilka delges beslutet. Det kommer inte att kungöras.

Underlag för beslut

Handlingar som ingår i beslutet:

Förslag beslutskarta

Översiktskarta naturminne Äskekärr

Annelie Johansson

Förvaltningschef

Pelle Sandberg

Biträdande Miljöchef

Denna tjänsteskrivelse har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Hur beslutet överklagas

Information om hur beslutet överklagas finns i följebrevet.

Expediering

Beslut delges:

Fastighetsägare

Beslut skickas till:

Länsstyrelsen Västra Götaland,
Naturvårdsverket,
Projektgruppen "Naturen som resurs",
Naturskyddsföreningen i Mark,
Tostareds hembygdsförening,
Ragnar Nilsson Naturvårdsombud Fotskäl, Tostared, Björketorp,
Annika Carlberg, Naturvårdsombud Fotskäl, Tostared, Björketorp

Beslutskopia skickas till:

Kommunstyrelsen,
Teknik- och servicenämnden

Bilagor:

Underlag för beslut (se ovan)